

Концепція організації системи продовольчої безпеки України

Лепісевич Петро

кафедра теорії та історії держави і права,
конституційного та міжнародного права
Львівський держ. університет внутрішніх справ
Львів, Україна

Куруляк Мар'ян

кафедра тактико-спеціальної підготовки
Львівський державний університет внутрішніх справ
Львів, Україна

The concept of "food security" has been used in the international practice since the 1970s, while in Ukraine since the 90s of the 20th century. In December 1974, the General Assembly of the United Nation endorsed "International commitments on food security in the world" developed by the Food and Agriculture Organization of the United Nations. In 1996, the World Food Summit adopted the Rome Declaration on World Food Security. According to the Declaration, food security is defined as the state of the economy, when all people, at all times, have physical and economic access to sufficient, safe and nutritious food to meet their dietary needs and food preferences for an active and healthy life.

Ключові слова: продовольча безпека, продовольча система, концепція, ринок продуктів харчування, імпорт, торгівля.

Поняття «продовольча безпека» має дві сторони. З однієї, продовольча безпека розуміється й трактується як стан забезпеченості країни основними групами продовольства належної якості, що включені у продовольчий кошук, не нижче граничних норм, офіційно встановлених нормативними документами. Рівень продовольчої безпеки можна виміряти, користуючись відповідними індикаторами. З іншого боку, продовольча безпека це функція (безпекова діяльність) продовольчої системи, спрямована на протидію загрозам та збереження власної цілісності з метою створення умов для реалізації національних безпекових інтересів у продовольчій сфері.

Отже продовольча безпека з одного боку, це стан забезпеченості основними групами продовольства, а з іншого, – безпекова діяльність відповідних суб'єктів у продовольчій сфері. Для

ефективного забезпечення продовольчої безпеки потрібно створювати або удосконалювати існуючу систему продовольчої безпеки. Формування системи продовольчої безпеки України достатньо складний процес. Перед тим як його розпочинати потрібне відповідне концептуальне рішення. Інакше потрібна відповідна концепція організації та функціонування системи продовольчої безпеки України.

Трактувань поняття «концепція» у наукових джерелах є багато. На думку М.І. Кондакова їх можна звести до чотирьох основних положень:

- концепція як спосіб розуміння, трактування будь-яких явищ, подій;
- концепція як основна ідея будь-якої теорії;
- концепція як загальний задум, головна думка;
- концепція як система взаємопов'язаних і таких, що впливають один із одного поглядів на ті чи інші явища чи процеси.[1. с 263]

У нашому дослідженні ми дотримуємося позиції В.І. Франчука, який під концепцією забезпечення економічної безпеки акціонерних товариств – розуміє взаємопов'язані й такі, що впливають один із одного загальні погляди на сутність, зміст та основні структурні елементи діяльності, пов'язаної з забезпеченням економічної безпеки, та зв'язки між ними. Концепція розкриває основне бачення змісту економічної безпеки акціонерних товариств та системний характер діяльності суб'єктів безпеки у реальних ситуаціях, спрямованої на її забезпечення, тобто організацію її у вигляді системи. Важливим у цьому процесі є знання основних характеристик акціонерного товариства,

які відображали б і саму логіку забезпечення економічної безпеки. Саме з виокремлення таких характеристик слід розпочинати формування концептуальних засад організації системи економічної безпеки АТ.[2. с. 440]

Таким чином, під концепцією організації системи продовольчої безпеки України будемо розуміти взаємопов'язані й такі, що впливають один із одного загальні погляди на сутність, зміст та основні структурні елементи безпекової діяльності як системи продовольчої безпеки України та зв'язки між ними. Досліджуючи продовольчу систему України необхідно розглядати її як цілісний організм зі зв'язками з іншими підсистемами. Її функціональна структура достатньо складна, оскільки до процесу виробництва, транспортування, торгівлі, та обслуговування й супроводження цих процесів задіяна величезна кількість різних структур та державних й недержавних інституцій, створюється й використовується велика кількість різних нормативно-правових документів. У процесі виробництва, розподілу й обміну продовольчої продукції використовуються значні обсяги фінансових ресурсів тощо. Продовольча система є базовою для економіки України та її громадян, оскільки задовольняє первинні потреби людини у їжі, а також формує ринок праці, виступає певним ринком збуту для інших галузей економіки та створює умови для їх розвитку. Вона функціонує, забезпечуючи у кінцевому результаті відповідними продуктами ринок, завдяки не тільки організації виробництва, логістики, торгівельної мережі тощо, а й за рахунок використання відповідних видів діяльності, які усувають, нейтралізують, чи пом'якшують дестабілізуючий, а то й руйнівний вплив загроз, які мають місце на кожному етапі забезпечення країни продовольством.

З погляду продовольчої безпеки забезпечення країни продовольством має здійснюватися, у першу чергу, за основними групами продовольства, що входять до складу продовольчого кошика. Цей процес може відбуватися шляхом:

- власного виробництва основних груп продовольства (коли 70% і більше виробляється в країні);
- імпорту основних груп продовольства (коли 70% і більше імпортується в країну);
- поєднання власного виробництва й імпорту основних груп продовольства в залежності від реальної ситуації на продовольчому ринку в Україні та законодавчого регулювання.

Такий поділ звичайно умовний, бо у практичній діяльності надто складно забезпечити усі необхідні групи продуктів тільки власного виробництва. Це можуть зробити небагато країн. Склалася практика, якщо країна виробляє 70% і більше необхідних продуктів чи навпаки їх імпортує, то така країна сприймається як країна, що забезпечує продовольчу безпеку шляхом власного виробництва чи навпаки імпорту.

Формуючи концептуальне бачення забезпечення продовольчої безпеки України через виробництво основних груп продовольчих товарів необхідно зробити аналіз інформації про те, яка за цими критеріями політика інших країн. Країни світу можна розділити на три основні групи залежно від політики принципового відношення до продовольчої безпеки: країни, які орієнтовані на власне виробництво продовольчих товарів та їх експорт; країни, які орієнтовані на імпорт; країни, які орієнтовані на поєднання власного виробництва й імпорту основних груп продовольства в залежності від реальної ситуації на продовольчому ринку в країні та законодавчого регулювання.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Кондаков Н. И. Логический словарь-справочник / Н. И. Кондаков. – М. : Наука, 1975. – 720 с., 263.
- [2] Франчук В. І. Особливості організації системи економічної безпеки вітчизняних акціонерних товариств в умовах трансформаційної економіки : монографія / В. І. Франчук. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 440 с.